

2024-10-02

Minnesanteckningar från möte med Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike den 16 september 2024 vid Fredriksdalsviken.

Närvarande:

Carina Wettemark, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Karin Magntorn, Naturumenheten, Kommunledningskontoret
Åsa Pearce, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Håkan Östberg, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Mattis Vindelman, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Per Torstensson, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Anna Borgström, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Ulrika Hedlund, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Ulrika Tollgren, förtroendevald
Anders Hallengren, Naturvårdsenheten Länsstyrelsen Skåne
Krister Asplund, Ålakademin
Erik Bækstedt, Nedre Helgeåns Regleringsföretag
Flemming Lindskov, Naturskyddsföreningen Kristianstad, Bromölla
Hans Cronert, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Henrik Andersson, Skogsstyrelsen, Skånes distrikt
Fredrik Svensson, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Fernando Jaramillo, Stockholms universitet
Therese Granekull, Barn- och utbildningsförvaltningen

1. Mötet öppnades av Ulrika Tollgren

Mötet inleddes med en tyst minut för Christer Neideman, mångårig företrädare för Naturskyddsföreningen Kristianstad och Bromölla i Samrådsgruppen.

2. Visning av den nya våtmarken som ska minska läckaget av järn och aluminium till Helge å

Per Torstensson, limnolog, Biosfärenheten, visade den nya våtmarksanläggningen tillsammans med Krister Asplund, Ålakademin, och Erik Bækstedt, Nedre Helgeåns Regleringsföretag och Råbelövs godsförvaltning AB. På Kristianstadsslätten och många andra områden i landet har mark torrlagts för odling. Vatten pumpas upp och leds bort i diken. Den tidigare syrefria jorden syresätts då och blir till sura sulfatjordar. Detta vatten innehåller stora mängder järn och aluminium, vilket är negativt för växter och djur.

I Fredriksdalsviken finns landets första våtmark som ska fånga upp dessa ämnen innan vattnet når Helge å. Genom att skapa en våtmark som fångar upp järn och aluminium skyddar vi Helge å och stärker det lokala ekosystemet. Problemet med utflöde av järn från invallningar är sedan tidigare uppmärksammat i Danmark. Här har man erfarenheter av praktiska åtgärder för att minska läckaget. Den nya våtmarken i Fredriksdalsviken är resultatet av ett studiebesök i Danmark. Våtmarksprojektet leds av Biosfärkontoret och är ett samarbete med Ålakademin, Råbelöf AB, Länsstyrelsen i Skåne, Högskolan i Kristianstad och Hushållningssällskapet med medel från bland andra Region Skåne, Absolut Company och KLF.

3. Läget för havsörn och fiskgjuse

Nils Waldemarsson, ordförande i Nordöstra Skånes fågelklubb, berättade om situationen för havsörnar och fiskgjusar i nordöstra Skåne. Framför allt är utvecklingen för havsörnen en framgångssaga. Från att ha varit i stort sett uträknade av miljögifter på 1960-talet har de kommit tillbaka och räknas till mer än 1000 par i landet i dag. I detta arbete med att stödja havsörnarnas återhämtning har lokalt två personer varit mycket betydelsefulla, Christer Neideman och Lars Jarnemo. De påbörjade arbetet med matning med giftfri föda till havsörnarna i samband med eller till och med tidigare än Naturskyddsföreningens projekt med stödåtgärder för att återfå en livskraftig stam av havsörn. I år redovisas minst 60 häckande par i Skåne, varav 10 i Kristianstadstrakten. Av dem fick sju lyckade häckningar ut 11 flygga ungar.

Inom Vattenriket häckar idag minst 5 par fiskgjuse. Några av dessa nyttjar områdets konstgjorda boplattformar. De har satts upp som kompensationsåtgärd då ett tidigare bo varit olämpligt placerad i en högspänningsstolpe. Erfarenheten visar att fiskgjusarna accepterar dessa boplattformar och lyckas med häckningarna. Allt stöd som kan göras för arten är viktigt då fiskgjusarna lätt blir störda i sjöar där det förekommer mycket friluftsliv nära boplatserna.

4. Helgeåns Vattenråd och kartläggning av torvmarker

Ulrika Hedlund, kommunekolog Kristianstads kommun, Biosfärkontoret, informerade om Helgeåns vattenråd. Det är en ideell förening som syftar till att skapa ett frivilligt öppet rådgivande forum för så många olika intresseområden som möjligt inom Helgeåns avrinningsområde. Ändamålet är att medlemmarna tillsammans ska verka för en hållbar förvaltning av vattenresurserna i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten. Det sker bland annat genom att rådet aktivt medverkar i planeringsprocesser som berör statusen på vattenförekomster, genomför konkreta vattenvårdande åtgärder och verkar för en ökad kunskap om vattenmiljöerna i avrinningsområdet. Helgeåns vattenråd täcker Helgeåns avrinningsområde som sträcker sig över tre län och tretton kommuner. Sedan år 2020 är det Kristianstads kommun som har det administrativa ansvaret för vattenrådets verksamhet.

Anna Borgström, projektledare, Biosfärkontoret, berättade att Helgeåns vattenråd har beviljats finansiering från LONA för att ta fram en åtgärdsplan för nedlagda torvmossar som finns i Helgeåns avrinningsområde. Nu arbetar hon med att identifiera källor till organiskt material, främst torvmossar som har använts som torvtäkter, inom Helge åns avrinningsområde för att hitta platser där åtgärder kan utföras för att förhindra eller minska pågående läckage av kol från marken.

Korta punkter:

5. Länsstyrelsen informerar

Anders Hallengren, reservatsförvaltare, Länsstyrelsen i Skåne, informerade att det planerade Life-projektet för restaurering av trädbärande betesmarker, 9070, skjutits fram. Tanken var att ansökan skulle lämnas in i september 2025 men är nu framflyttat till september 2026.

6. Naturums höstprogram

Karin Magntorn, naturumföreståndare, naturum Vattenriket, berättade om höstens program. Temat i år är naturens smarta lösningar. Vi lär av naturens egen ingenjörskonst och inspireras av fiffiga djur och växter. I trädgårdsarbetet finns det mycket att lära av naturen och vi fördjupar oss i att använda trädgården på ett hållbart sätt. En som hittar idéer och inspiration av skogen är konstnären Sandra Magnusson. I höst får vi se hennes fantastiska broderier, skulpturer, svävande träd och virkade

stubbar. Den tredje måndagen i november blir det Biosfärkonferens på naturum i samarbetet med Högskolan Kristianstad. Det är dags att anmäla sig från naturum Vattenrikets hemsida: [TimeCenter](#)

7. Land4Climate

Mattis Vindelman, projektledare, Biosfärenheten, berättade om projektet Land4Climate som ligger i startgroparna. Vattenriket har tillsammans med 16 andra aktörer i Skåne, Halland och Själland beviljats projektmedel från Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak. Projektet har fokus på återvätning av torvmarker och pågår mellan 2024 och 2027. Återvätning av dränerad torvjord har potential att bidra till minskade utsläpp av koldioxid, klimatanpassning och ökad biologisk mångfald. Åtgärderna som görs i projektet kommer att användas för att dra lärdomar som kan delas mellan länderna och aktörerna. I Land4Climate deltar kommuner, vattenråd, universitet och myndigheter. Genom att utbyta erfarenheter och lära av varandra över landsgränsen kan arbetet med återvätning av organogen jord utvecklas snabbare och mer effektivt.

8. BfB - Future generations

Åsa Pearce, informationsansvarig, Biosfärenheten, berättade om Projektet Biosphere for Baltic – Future Generations som syftar till att engagera unga i åldrarna 18–28 år i arbetet för ett hållbart Östersjön. Målet är att utveckla nya idéer för att öka ungas deltagande i biosfärområdenas arbete och att skapa ett transnationellt nätverk för ungdomar.

Sommaren 2025 samlas 50 unga vuxna från tolv biosfärområden i åtta länder runt Östersjön i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. De ska delta i ett ungdomsforum inom ramen för projektet Biosphere for Baltic – Future Generations, finansierat av Svenska Institutet.

Förutom ungdomsforumet kommer projektet att hålla webinarier för att dela erfarenhet av att infomera, inspirera och involvera unga vuxna i arbetet lokalt i biosfärområdena som ingår i nätverket Biosphere for Baltic. Externa organisationer bjud in för att dela med sig av framgångsrika projekt och erfarenheter.

9. Övriga frågor och nästa möte

Mötet bestämde att nästa träff ska hållas inomhus på naturum Vattenriket den 3 mars 2025 kl 17.30,

Vid pennan/Åsa Pearce, Informationsansvarig, Biosfärenheten, 0733-13 64 62

Sändlista:

Ricard Jönsson, Förtroendevald, ordförande
 Maria Hofvendahl Svensson, Förtroendevald
 Ulrika Tollgren, Förtroendevald
 Jimmy Källström, Tekniska förvaltningen
 Richard Wilhelmsson, Tekniska förvaltningen
 Jonas Schrevelius, Tekniska förvaltningen
 Fredrik Ek, Kommunledningskontoret
 Joel Hallgren, Kommunledningskontoret
 Eva-Maria Hagström, Kommunledningskontoret
 Eva Berglund, Kommunledningskontoret
 Hanna Kuhlau, Kommunledningskontoret
 Tommy Danielsson, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
 Ulrika Hedlund, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
 Ulrika Cedell, Kultur- och fritidsförvaltningen

Jenny Sahlström, Kultur- och fritidsförvaltningen
Therese Granekull, Barn- och utbildningsförvaltningen
Carina Wettemark, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Dan Gerell, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Per Torstensson, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Mattis Vindelman, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Håkan Östberg, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Pyret Ovesson, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Karin Magntorn, Naturumenheten, Kommunledningskontoret
Ebba Trolle, Biosfärenheten, Kommunledningskontoret
Josefin Svensson, Naturumenheten, Kommunledningskontoret
Sam Peterson, Naturumenheten, Kommunledningskontoret
Sussie Söderlundh, Naturumenheten, Kommunledningskontoret
Tommy Åkerlund, Naturumenheten, Kommunledningskontoret
Brita Nilsson, Naturumenheten, Kommunledningskontoret
Ingela Lundqvist, Naturvårdsenheten Länsstyrelsen Skåne
Cecilia Backe, Naturskyddsenheten Länsstyrelsen Skåne
Anders Hallengren, Naturvårdsenheten Länsstyrelsen Skåne
Maria Sandell, Naturvårdsenheten Länsstyrelsen Skåne
Henrik Andersson, Skogsstyrelsen, Skånes distrikt
Karl Magnus Adielsson, Region Skåne
Roger Zetterqvist, Vattenrikets vänner
Krister Asplund, Ålakademin
Claes Bergkvist, Ålakademin
Ingemar Jönsson, Högskolan Kristianstad
Thomas Beery, Högskolan Kristianstad
Pål Nilsson, LRF Kristianstad kommun
Staffan Gertzell, LRF Kristianstads kommun
Glenn Oredsson, LRF, Kristianstads kommun
Flemming Lindskov, Naturskyddsföreningen Kristianstad, Bromölla
Hans Cronert, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Fredrik Svensson, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
David Johansson, Kristianstad Bromölla Jaktvårdsrets
Roger Jönsson, Kristianstad Bromölla Jaktvårdsrets
Patrik Jönsson, Christianstads Motorbåtsklubb
Erik Bækstedt, Nedre Helgeåns Regleringsföretag
Bengt Hellberg, Beckhovets fiskebodsörening
Olle Andersson, Biodlarföreningen

